

PRAKSISOVERSIGT · MILJØ- OG FØDEVAREKLAGENÆVNET

Praksisoversigt over jordforurening – påbud og kortlægning

Miljø- og Fødevareklagenævnets praksis om undersøgelses- og oprydningspåbud efter jordforureningsloven – og grænsen til den ikke-påklagelige kortlægning

Version 2 · Opdateret 8. sep. 2026 · 41 afgørelser · 1999-2026

[Læs online](#)

INTRODUKTION

Jordforureningsloven deler området skarpt i to: regionernes KORTLÆGNING af forurenede arealer på vidensniveau 1 og 2 og kommunernes tilladelser efter § 8, som efter lovens § 16 slet ikke kan påklages – og kommunernes og regionernes PÅBUD efter §§ 40, 41 og 48, som er Miljø- og Fødevareklagenævnets egentlige arbejdsområde. Nævnets praksis er koncentreret om tre spørgsmål: hvem er "forureneren", hvornår er forureningen sket (skæringsdatoerne 1. januar 1992 og 1. januar 2001), og er påbuddet proportionalt. Denne oversigt kortlægger de mønstre, Miljø- og Fødevareklagenævnet gentagne gange lægger til grund, og sammenholder dem med Højesterets og landsretternes praksis – herunder Østre Landsrets dom af 26. august 2025, der stadfæstede nævnets ophævelse af Roskilde Kommunes asbestpåbud efter brand.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Miljø- og Fødevareklagenævnet afviser klager over kortlægning på vidensniveau 1 og 2 samt over § 8-tilladelser, fordi afgørelser efter jordforureningslovens kapitel 2 ikke kan påklages til anden administrativ myndighed, jf. § 16.
- 02** Miljø- og Fødevareklagenævnet kræver, at myndigheden godtgør, at forureningen – eller ved undersøgelsespåbud blot en del af den – er sket eller fortsat efter 1. januar 1992; er den mulige udledning ophørt før den dato, er påbudsadgangen efter §§ 40-41 afskåret allerede af den grund.
- 03** Miljø- og Fødevareklagenævnet accepterer undersøgelsespåbud uden påvisning af uforsvarlig adfærd, fordi ansvaret efter § 41, stk. 3, nr. 1, er ubetinget for den, der driver eller drev virksomheden.
- 04** Miljø- og Fødevareklagenævnet afviser påbud til den, der blot ejer, lejer, udlejer eller leaser et anlæg – påbudsadressaten skal faktisk have drevet virksomheden eller anvendt anlægget, hvorfra forureningen hidrører.
- 05** Miljø- og Fødevareklagenævnet kræver, at myndigheden løfter bevisbyrden for uforsvarlig adfærd, når påbuddet skal hvile på § 41, stk. 3, nr. 2 – den almindelige ansvarsnorm er culpa, og objektivt grundejeransvar kræver særlig lovhjemmel.

- 06** Et undersøgelsespåbud efter § 40 er uproportionalt, hvis det på forhånd kan udelukkes, at der senere kan meddeles oprensningspåbud efter § 41 eller miljøbeskyttelseslovens § 69.
- 07** Brand og hærværk, der ikke skyldes forurenerens uforsvarlige adfærd, afskærer oprensningspåbud efter § 41, stk. 2, 3. pkt. – men adfærden EFTER branden (nedgravning, afbrænding, mangelfuld oprydning) kan selvstændigt gøre grundejeren til forurener.
- 08** Miljø- og Fødevareklagenævnet kræver, at en forurening er sikkert afgrænset både horisontalt og vertikalt, før en restforurening kan efterlades, og at datagrundlaget muliggør en pålidelig risikovurdering.
- 09** Enhver risiko for skadelig påvirkning af grundvandet kan begrunde oprensningspåbud – det er uden betydning, at arealet ligger uden for OSD eller uden for indvindingsopland.
- 10** Nævnet begrænser rutinemæssigt sin prøvelse efter § 11 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet til de påklagede eller væsentligste forhold, men inddrager af egen drift grundlæggende forvaltningsretlige grundsætninger som hjemmel, officialprincippet og proportionalitet.
- 11** Forældelsesloven finder ikke anvendelse på påbudsadgangen efter § 40 – men almindelige passivitets- og indrettelsessynspunkter kan afskære myndigheden, hvis den ikke reagerer inden for rimelig tid.
- 12** Ved villaolietanke efter § 48 fortolker nævnet kravet om, at tanken skal have været anvendt 'umiddelbart før' konstateringen, som en periode på op til ca. 6 måneder efter, at tanken er taget ud af brug uden at være sløjfet.

§ 1 Lovens to spor: kortlægning i kapitel 2 og påbud i kapitel 5

Jordforureningsloven skal efter § 1, stk. 1 medvirke til at forebygge, fjerne eller begrænse jordforurening, og loven tilsigter efter § 1, stk. 2 særligt at beskytte drikkevandsressourcer og at *fastholde forureneren som den, der først og fremmest skal foretage de nødvendige foranstaltninger*. Lovens genstand er efter § 2, stk. 1 jord, der på grund af menneskelig påvirkning kan have skadelig virkning på natur, miljø og menneskers sundhed; jord påvirket af jordbrugsmæssig spredning af slam, gødning og pesticider er derimod undtaget, jf. § 2, stk. 3.

Regelsættet falder i to spor, der har vidt forskellig betydning for Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence:

Spor	Hjemmel	Myndighed	Klage til nævnet?
Kortlægning V1/V2, nuancering, § 8-tilladelser	§§ 3-16	Regionsråd / kommunalbestyrelse	Nej – afskåret ved § 16
Undersøgelses- og oprydningspåbud	§ 40, § 41, § 48	Kommunalbestyrelse, ministeren eller regionsråd, jf. § 39	Ja – § 77, stk. 1, nr. 1

Kortlægningen foretages af regionsrådet i samarbejde med kommunalbestyrelsen, jf. § 3, stk. 1. Et areal kortlægges på **vidensniveau 1**, når der er tilvejebragt faktisk viden om aktiviteter, der *kan have været kilde til* jordforurening, jf. § 4, og på **vidensniveau 2**, når der foreligger et dokumentationsgrundlag, der med *høj grad af sikkerhed* gør det muligt at lægge til grund, at der er en forurening, som kan have skadelig virkning på mennesker og miljø, jf. § 5. Arealer med alene lettere forurenede jord kortlægges ikke, jf. § 3, stk. 3, og for boligarealer gælder

en toårsfrist for afgørelsen, jf. § 3, stk. 5. Ejeren underrettes skriftligt efter § 12, og boligejendomme kortlagt på V2 skal nuanceres som F0, F1 eller F2 efter § 12 a, stk. 1. Kortlægningsafgørelser og nuanceringer indberettes til DKjord efter [bekendtgørelse om indberetning og registrering af jordforureningsdata § 3](#), og den offentlige indsats afgrænses efter [bekendtgørelse om fastlæggelse af indsatsområder for den offentlige indsats over for forurenede jord](#).

Uden for kortlægningen står **områdeklassificeringen**: byzone er efter § 50 a, stk. 1 automatisk klassificeret som område, der kan være lettere forurenede, og kommunalbestyrelsen skal ved regulativ undtage eller inddrage større sammenhængende områder efter § 50 a, stk. 2 og stk. 3 med forudgående inddragelse af offentligheden.

Kortlægningen har direkte praktisk betydning i påbudssagerne, fordi det typisk er regionens V1- eller V2-kortlægning, der udløser kommunens vurdering af påbudsmulighederne. Det skete blandt andet i

NMK-11-00165 (V2-kortlægning 2012 → kommunal påbudsvurdering), i [18/05237](#) (V1-kortlægning 2014 → indledende undersøgelse → påbud) og i [20/09141](#), hvor Region Nordjylland kortlagde en tidligere losseplads på V2 og anmodede kommunen om at vurdere påbudsmulighederne.

LOV

[Jordforureningsloven § 1, stk. 1-2](#)
[Jordforureningsloven § 2, stk. 1, 3](#)
[Jordforureningsloven § 3, stk. 1, 3, 5](#)
[Jordforureningsloven § 4](#)
[Jordforureningsloven § 5](#)
[Jordforureningsloven § 12](#)
[Jordforureningsloven § 12a, stk. 1](#)
[Jordforureningsloven § 16](#)
[Jordforureningsloven § 39](#)
[Jordforureningsloven § 50a, stk. 1-3](#)
[Jordforureningsloven § 77, stk. 1](#)

PRAKSIS

Miljø- og Fødevareklagenævnet · Stadfæstelse af afgørelse om ikke at meddele påbud om undersøgelse og oprensning af forurenede grund i Løkken 03.02.2025

Miljø- og Fødevareklagenævnet · Delvis medhold i klage over undersøgelsespåbud i sag om forurenede jord i Rødovre 08.09.2021

Miljø- og Fødevareklagenævnet · Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse om undersøgelsespåbud efter jordforureningsloven 13.11.2017

§ 2 Hvad Miljø- og Fødevareklagenævnet IKKE kan prøve: § 16, § 25 og miljøbeskyttelseslovens § 69, stk. 3

Nævnet er kun klagemyndighed i det omfang, det er fastsat i lovgivningen, jf. [lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet § 1, stk. 1](#), og nævnet prøver af egen drift sin kompetence. Praksis viser fire tilbagevendende afvisningsgrunde:

1. Afgørelser efter kapitel 2 – kortlægning og § 8-tilladelser. I [23/09304](#) afviste nævnet en klage over Ringsted Kommunes tilladelse til boligbyggeri på en kortlagt grund, fordi tilladelsen var truffet efter § 8, der indgår i lovens kapitel 2, og afgørelser efter kapitel 2 ikke kan påklages, jf. § 16. Samme resultat i [24/05730](#), hvor Roskilde Kommune havde afgjort, at ugentlige motortræf på et kortlagt areal ved havnen ikke krævede § 8-tilladelse. Klageadgangen er dermed lige så afskåret for kortlægningsafgørelserne efter §§ 3-5 og § 12 a, som ligger i samme kapitel.

2. Tilsyns- og lovliggørelsesafgørelser. Tilsyn med § 8-vilkår varetages af kommunalbestyrelsen efter § 65, stk. 1, og tilsynsmyndighedens afgørelser efter § 67 kan ikke påklages, jf. § 67, stk. 3. I [25/07468](#) afviste nævnet et konkursbos klage over Brøndby Kommunes påbud om reetablering af fast belægning på en forurenede grund af netop den grund. Nævnet henviser konsekvent klageren til Ankestyrelsen, der fører det kommunale tilsyn.

3. Miljøbeskyttelseslovens § 69. Er forureningen ophørt før 2001, må myndigheden ofte falde tilbage på [miljøbeskyttelseslovens § 69](#) – men disse afgørelser kan ikke påklages, jf. [§ 69, stk. 3](#). I [20/09141](#) og [18/05286](#) skar nævnet udtrykkeligt denne del af kommunens afgørelse fra sin prøvelse. Det betyder i praksis, at gamle forureninger ofte kun kan prøves administrativt i det omfang, jordforureningsloven rækker.

4. Aktindsigt følger den underliggende sag. I [19/02811](#) afviste nævnet en klage over Region Midtjyllands delvise afslag på aktindsigt i tilbud på et afværgeprojekt, fordi den underliggende afgørelse var truffet efter [§ 17](#) og efter [§ 25](#) ikke kan påklages. Nævnet fandt samtidig, at klagerens adgang til remonstration hos regionen opfyldte miljøoplysningsdirektivets krav.

Endelig kan nævnet afvise, fordi hjemlen simpelthen er forkert valgt. I [24-04629](#) havde Region Syddanmark meddelt undersøgelsespåbud efter [§ 40](#), efter at der var tilført jord til en tidligere råstofgrav uden dispensation efter [§ 52, stk. 2](#):

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder på den baggrund, at afgørelse om retlig eller fysisk lovliggørelse rettelig burde være meddelt som led i regionens tilsynsvirksomhed efter reglerne i jordforureningslovens §§ 67-68. Nævnet ophæver derfor det påklagede påbud af 13. marts 2024, idet der ikke skal træffes afgørelse herom med hjemmel i jordforureningslovens § 40.

Nævnet præciserede sonderingen: **fysisk lovliggørelse** efter [§§ 67-68](#) består i at kræve den ulovligt tilførte jord fjernet – uanset om det forinden er undersøgt, om jorden har medført forurening – mens **genopretning** efter [§ 41](#) (og undersøgelse efter [§ 40](#)) først bliver relevant, hvis den tilførte jord faktisk har medført forurening eller risiko herfor. Selve dispensationsafgørelserne efter [§ 52](#) kan derimod prøves; i [20/07054](#) stadfæstede nævnet et afslag på jordtilførsel til en råstofgrav med den begrundelse, at forbuddet skal fortolkes restriktivt, og at risikoen for grundvandsforurening i et sårbart område ikke kunne udelukkes med tilstrækkelig sikkerhed.

LOV	Jordforureningsloven § 8	Jordforureningsloven § 16	Jordforureningsloven § 25
	Jordforureningsloven § 52, stk. 2	Jordforureningsloven § 67, stk. 3	
	Lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet § 1, stk. 1	Miljøbeskyttelsesloven § 69, stk. 3	
PRAKSIS	Miljø- og Fødevareklagenævnet · Miljø- og Fødevareklagenævnet ophæver undersøgelsespåbud efter jordforureningslovens § 40 ved ulovlig jordtilførsel til tidligere råstofgrav		15.06.2026
	Miljø- og Fødevareklagenævnet · Afvisning af klage over kommunalt påbud om reetablering af fast belægning på forurennet grund		31.10.2025
	Miljø- og Fødevareklagenævnet · Stadfæstelse af afgørelse om ikke at meddele påbud om undersøgelse og oprensning af forurennet grund i Løkken		03.02.2025
	Miljø- og Fødevareklagenævnet · Stadfæstelse af afslag på dispensation til tilførsel af jord til råstofgrav ved Tjele		28.11.2024
	Miljø- og Fødevareklagenævnet · Afvisning af klage over motortræf på forurennet grund i Roskilde grundet manglende klageadgang		02.07.2024
	Miljø- og Fødevareklagenævnet · Miljø- og Fødevareklagenævnets afvisning af klage vedrørende tilladelse til boligbyggeri på forurennet grund		28.09.2023
	Miljø- og Fødevareklagenævnet · Klage over afgørelse om ikke at meddele påbud om undersøgelse og oprensning af jordforurening		03.05.2022
	Miljø- og Fødevareklagenævnet · Miljø- og Fødevareklagenævnets afvisning af klage over delvist afslag på aktindsigt i jordforureningssag		12.09.2019

Hvem er forureneren? Nævnets vurderingsmønster ved valg af påbudsadressat

Kernen i næsten alle klagesager er, om kommunen har ramt den rigtige adressat. [§ 41, stk. 3](#) opstiller to spor:

- **Nr. 1 – det ubetingede driftsherreansvar:** den, der i erhvervmæssigt eller offentligt øjemed driver eller drev virksomheden eller anvender eller anvendte anlægget, hvorfra forureningen hidrører. Forureningen eller en del heraf skal være sket i driftsperioden.
- **Nr. 2 – opsamlingsbestemmelsen:** andre, der har forårsaget en forurening, hvis forureningen skyldes **uforsvarlig adfærd** eller adfærd omfattet af strengere ansvarsregler i anden lovgivning.

De oprindelige forarbejder til lovforslag L 183 (fremsat 10. februar 1999) er styrende for nævnets fortolkning:

Med bestemmelsen om, at påbud kan meddeles, uanset hvordan forureningen er sket, fastslås det, at påbud ikke er betinget af, at myndighederne kan påvise en ansvarspådragende adfærd hos påbudsadressaten. Med bestemmelsen foreslås indført et ubetinget forureneransvar, uden normering af erstatningsretlige principper.

Og om adressatkredsen:

Skyldes forureningen en udledning under en virksomheds drift, kan virksomheden (driftsherren) påbydes en oprydning, hvad enten udledningen skyldes overtrædelser af vilkår, uforsvarlig adfærd hos en ansat, en dårlig installation eller et hændeligt uheld m.v. Virksomheden kan naturligvis efter almindelige erstatningsretlige regler søge regres over for den, der direkte forårsagede forureningen.

Ejerskab, leje og leasing er ikke nok. I [23/14603](#) ophævede nævnet Solrød Kommunes undersøgelsespåbud efter et dieselspild fra en sættevogn, som en logistikvirksomhed havde leaset og stillet til rådighed for en selvstændig vognmand:

Det, at man ejer, lejer/udlejer eller leaser grund, bygninger eller anlæg, er således ikke i sig selv tilstrækkeligt til, at påbud kan meddeles. Det er den, der i erhvervmæssigt øjemed driver eller drev den virksomhed, eller anvender eller anvendte det anlæg, hvorfra forureningen hidrører, der kan mødes med påbud efter bestemmelsen.

At leasingtageren havde den største kommercielle interesse i transporten, kunne ikke træde i stedet for kravet om faktisk drift eller anvendelse. Tilsvarende i [20/00549](#), hvor en vognmands lastbil væltede og fik en værkstedsbygning til at kollapse, så olietønder inde i bygningen væltede: forureningen hidrørte fra tønderne, ikke fra lastbilen, og vognmanden drev hverken virksomhed forbundet med tønderne eller anvendte et anlæg i den forbindelse. Nævnet skelnede udtrykkeligt fra situationer, hvor en transportør er ansvarlig for spild fra sit eget køretøj under transport eller levering.

Driftsherren hæfter – også over for udlejeren. I [20/13040](#) rettede Vejen Kommune påbud om totaloprensning mod ejendommens tidligere **lejer**, der havde benyttet en utæt overjordisk olietank erhvervmæssigt fra 2008 til konstateringen i 2013. Lejeren indvendte, at den udvendige vedligeholdelse af tanken påhvilede udlejeren efter erhvervslejeleven. Nævnet fastholdt påbuddet: der var ingen oplysninger, der understøttede uforsvarlig adfærd hos ejeren, og at ejeren efterfølgende havde udskiftet tanken og afholdt omkostningerne, ændrede ikke det offentligretlige driftsherreansvar. Klageren blev henvist til at søge erstatning efter almindelige erstatningsretlige regler.

Udlejere af boligejendomme er derimod normalt uden for det ubetingede ansvar. I NMK-11-00142 (-[Holbæk-sagen](#)) fastslog nævnet med henvisning til forarbejderne, at det ubetingede forureneransvar efter § 41, stk. 3, nr. 1, ikke gælder udlejere af erhvervsjendomme og for boligejendomme kun ved olietanke over 6.000 liter. Da ejendommen overvejende var erhverv (410 m² mod 80 m² bolig) og tanken var på 1.200 liter, kunne ejeren ikke rammes ad den vej – sagen blev hjemvist til vurdering efter nr. 2 om uforsvarlig adfærd.

Flere forurenere. Efter § 43, stk. 1 kan påbud meddeles alle, med fordeling efter den enkeltes andel, og med lighedeling hvor andelene ikke kan fastlægges. Nævnet anvender bestemmelsen tilbageholdende. I 20/13040 præciserede nævnet, at § 43 ikke finder anvendelse, når flere aktører indgår i ét samlet hændelsesforløb, der fører til forureningen. I 18/05237 afviste nævnet at pålægge nabovirksomheder undersøgelsespåbud, fordi koncentrationerne på naboejendommen var væsentligt lavere og kulbrintefraktionerne anderledes, hvilket pegede på en lokal overfladeforurening. Og i NMK-11-00160 ([Mariagerfjord](#)) stadfæstede nævnet et ikke-påbud, fordi det hverken på det foreliggende grundlag eller ved yderligere undersøgelser kunne fastslås, om forureningen stammede fra deponeret aske eller fra bygge- og anlægsaffald, eller om den kunne henføres til den tidligere eller den nuværende ejer.

Endelig binder § 45 meddelte og **forvarslede** påbud over for senere driftsherrer og over for senere erhververe af den forurenede ejendom, når erhververen vidste eller burde vide, at påbud var meddelt eller forvarslet. Bestemmelsen er kernen i den due diligence, der foretages ved overdragelse af forurenede erhvervsjendomme.

LOV

Jordforureningsloven § 41, stk. 3

Jordforureningsloven § 43, stk. 1

Jordforureningsloven § 45

PRAKSIS	Miljø- og Fødevareklagenævnet · Ophævelse af undersøgelsespåbud efter dieselspild fra leaset sættevogn	21.08.2025
	Miljø- og Fødevareklagenævnet · Stadfæstelse af påbud om totaloprensning af olieforurening på erhvervsjendom i Vejen Kommune	30.08.2024
	Miljø- og Fødevareklagenævnet · Delvis medhold i klage over undersøgelsespåbud i sag om forurennet jord i Rødovre	08.09.2021
	Miljø- og Fødevareklagenævnet · Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse om ophævelse af undersøgelsespåbud vedrørende olieforurening i Sønderborg Kommune	01.03.2021
	Miljø- og Fødevareklagenævnet · Ophævelse af påbud om oprensning af olieforurening - Holbæk Kommune	12.07.2017
	Miljø- og Fødevareklagenævnet · Stadfæstelse af afgørelse om ikke at meddele påbud om undersøgelse eller oprensning af jordforurening	12.07.2017

Skæringsdatoerne 1992 og 2001 – nævnets beviskrav til forureningens tidspunkt

§ 4

Tidspunktet for forureningen er den mest udslagsgivende enkeltfaktor i nævnets praksis, og kravene er forskellige for de to påbudstyper:

- **Undersøgelsespåbud efter § 40, stk. 2:** påbud kan meddeles, uanset hvornår en mulig forurening er sket, **dog ikke** hvis den mulige udledning fra forurenerens virksomhed eller anlæg er ophørt før den 1. januar 1992.
- **Oprensningspåbud efter § 41, stk. 1:** kun for forureninger, der sker den 1. januar 2001 eller senere. Fortsætter en ældre forurening efter denne dato, kræver § 42, at myndigheden **godtgør, at den væsentligste del** af forureningen er sket efter 1. januar 2001.

Ved § 40 er det nok, at en del af forureningen ligger efter 1992. Det præciserede nævnet udtrykkeligt i [20/12341](#): der gælder ikke et krav om, at *den væsentligste del* af forureningen skal hidrøre fra tiden efter 1. januar 1992, og nævnet henviste til sin egen og Natur- og Miljøklagenævnets tidligere praksis herom. I sagen blev en produkthandels indsigelse om, at forureningen stammede fra et kommunalt slaggeoplag i 1989-1991, tilsidesat, fordi luftfotos viste, at boringens placering indtil tidligst 1999 var et beplantningsbælte, og fordi den fundne olietype (asfalt/bitumen/smøre-/hydraulikolie) matchede klagerens egne aktiviteter:

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder på baggrund af en samlet vurdering af sagens oplysninger, at det ... er godtgjort, at den konstaterede olieforurening med overvejende sandsynlighed er sket i tiden efter 1992, og at forureningen med overvejende sandsynlighed stammer fra klagers aktiviteter på Ejendommen, hvorfor klager er rette påbudsadressat.

Samme mønster i [18/05237](#), hvor nævnet lagde vægt på, at ejendommene siden 1972 og fortsat blev anvendt til jern- og metalhandel, og at forureningen var sket løbende via utætheder i tanke, olieudskillere og udendørs skrotoplag.

Ophør før 1992 lukker sagen. I [20/09141](#) om en tidligere losse- og fyldplads ved Løkken var grundvandsforureningen med kulbrinter, opløsningsmidler, PFAS og pesticider henført til lossepladsaktiviteten, der ophørte i marts 1990:

Idet lossepladsaktiviteten således er ophørt før den 1. januar 1992, finder nævnet, at der allerede af den grund ikke kan meddeles undersøgelses- eller oprensningspåbud efter jordforureningslovens § 40 og § 41 for så vidt angår den konstaterede grundvandsforurening.

For jordforureningen kunne det ikke afvises, at kulbrinter var tilkørt efter 1992 – men nævnet fandt, at det heller ikke ved yderligere undersøgelser ville være muligt at godtgøre, at den væsentligste del var sket efter 1. januar 2001, og stadfæstede derfor kommunens ikke-påbud.

Når 2001-kravet på forhånd ikke kan opfyldes, falder også undersøgelsespåbuddet. Det er den kobling, der bærer NMK-11-00165 ([Lyngby-Taarbæk](#)): forureningen langs kloakledningen stammede med overvejende sandsynlighed fra en olietank sløjfet i 1985 og var dermed ophørt før 1992; for den diffuse overfladeforurening kunne det på forhånd udelukkes, at et oprensningspåbud kunne meddeles, fordi tungmetalforurening allerede var konstateret i 1997; og for den tilkørte fyldjord manglede oplysninger om mængder og tidspunkter. Samme delvise ophævelse i [18/05237](#), hvor påbuddet blev ændret, så det ikke omfattede grundvandsforurening med chlorerede og polære opløsningsmidler, PFAS og phthalater. Og i [23/06878](#) ophævede og hjemviste nævnet Allerød Kommunes påbud til en tidligere grundejer, netop fordi tidspunktet for forureningens ophør ikke var afklaret.

Den absolutte 30-årsfrist. Efter [§ 41, stk. 4](#) kan påbud ikke meddeles, når der er gået 30 år eller mere efter ophøret af den produktionsmetode eller anvendelsen af det anlæg, der forårsagede forureningen; for deponeringsanlæg regnes fristen efter [stk. 5](#) fra ophøret af efterbehandlingsperioden – et stykke, der blev indsat ved **ændringsloven af 8. juni 2001 til miljøbeskyttelsesloven og lov om forurennet jord**. Forarbejderne understreger fristens karakter:

Fristen i § 41, stk. 4, er absolut og regnes således ikke fra tidspunktet for, hvornår miljømyndigheden rent faktisk konstaterer forureningen ... Der gælder således ikke regler om suspension af den 30-årige frist.

Forarbejderne oplyser samtidig, at **Jordforureningsudvalget i betænkning 2/1996** havde foreslået, at fristen skulle løbe fra ophøret af den aktivitet eller undladelse, der forårsagede forureningen; lovgiver valgte i

stedet ophøret af produktionsmetoden, fordi det i praksis er meget vanskeligt at fastslå, hvornår en konkret forurenende episode har fundet sted.

LOV

Jordforureningsloven § 40, stk. 2

Jordforureningsloven § 41, stk. 1, 4-5

Jordforureningsloven § 42

PRAKSIS	Miljø- og Fødevareklagenævnet · Ophævelse og hjemvisning i sag om påbud om undersøgelse af jordforurening fra villaolietank	21.07.2025
	Miljø- og Fødevareklagenævnet · Stadfæstelse af afgørelse om ikke at meddele påbud om undersøgelse og oprensning af forurenede grund i Løkken	03.02.2025
	Miljø- og Fødevareklagenævnet · Stadfæstelse af påbud til virksomhed om undersøgelse af olieforurening på erhvervsjendomme i Kolding	28.08.2024
	Miljø- og Fødevareklagenævnet · Delvis medhold i klage over undersøgelsespåbud i sag om forurenede jord i Rødovre	08.09.2021
	Miljø- og Fødevareklagenævnet · Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse om undersøgelsespåbud efter jordforureningsloven	13.11.2017

§ 5 Brand, hærværk og force majeure – undtagelserne i § 41, stk. 2, og adfærden EFTER hændelsen

§ 41, stk. 2 fastslår, at påbud kan meddeles uanset hvordan forureningen er sket, men undtager krig, borgerlige uroligheder, atomskader og naturkatastrofer – og dertil **brand eller hærværk, som ikke skyldes forurenerens uforsvarlige adfærd** eller adfærd omfattet af strengere ansvarsregler.

Det er værd at bemærke, at det fremsatte lovforslag gik videre end den vedtagne lov. Af de oprindelige bemærkninger fremgår:

Der foreslås dog undtagelser for de i lovteksten nævnte force majeure tilfælde. Hærværkstilfælde og brand er imidlertid omfattet af det ubetingede ansvar.

Den gældende bestemmelse indeholder derimod en udtrykkelig undtagelse for brand og hærværk, og det er den, nævnet anvender.

Hærværk. I 18/05058 blev der boret hul i tankene på en parkeret lastbil i forbindelse med et tyveriforsøg. Nævnet fastslog først, at virksomheden var forurener efter § 41, stk. 3, nr. 1, fordi forureningen stammede fra et mobilt anlæg anvendt erhvervsmæssigt – men da politiet bekræftede, at hændelsen var hærværk, og der ikke var oplysninger om uforsvarlig adfærd, var et oprensningspåbud udelukket, og undersøgelsespåbuddet efter § 40 dermed i strid med proportionalitetsprincippet. Påbuddet blev ophævet.

Brand – det ubetingede ansvar rækker stadig til undersøgelse. 22/04695 er den ledende afgørelse. En teleskoplæsser brød i brand under transport af restaffald, og ca. 50 l hydraulikolie og 60 l diesel spildtes; brandvæsenet brugte 6.000 l slukningsvand på en jordvold i et OSD-område. Nævnet slog fast:

"Muligheden for at meddele undersøgelsespåbud efter jordforureningslovens § 40 er ikke betinget af, at myndigheden kan påvise en uforsvarlig adfærd fra klager eller klagers medarbejdere."

Nævnet stadfæstede påbuddet, men **justerede vilkårene:** hel eller delvis afgravning måtte ske under undersøgelsen, forslag til afhjælpende foranstaltninger krævedes kun, hvis risikovurderingen viste en risiko, og undersøgelsen kunne faseopdeles, så det først blev afklaret, om der overhovedet var restforurening. Nævnet

fandt samtidig, at der ikke på forhånd var retlige hindringer for et senere oprensningspåbud, da materialet ikke var tilstrækkeligt undersøgt for gløder før transporten.

Adfærden efter branden kan i sig selv være ansvarspådragende. 20/09902 viser mønsteret skarpt. Efter en brand i 2006 væltede den daværende grundejer bygningerne, afbrændte materiale i engen og nedgravede bygningsaffald med eternitplader på ca. 1.000 m². Nævnet fandt det **ikke godtgjort, at klager havde handlet uforsvarligt i forbindelse med selve branden** – men fandt, at klager **efter branden** havde handlet uforsvarligt og dermed kunne mødes med påbud efter § 41, stk. 3, nr. 2. Nævnet lagde vægt på, at klageren havde erkendt nedgravningen, på pligten efter [miljøbeskyttelseslovens § 43](#) til at undgå forurening ved affaldshåndtering, på at asbestholdigt materiale skulle bortskaffes som affald, og på at det er almindeligt kendt, at indånding af asbestfibre kan udgøre en væsentlig fare. Undersøgelsesomkostninger på 150.000-200.000 kr. var ikke uforholdsmæssige.

Asbest som jordforurening. Nævnet anser asbeststøv og -fragmenter i det øverste jordlag for en jordforurening efter § 2, stk. 1 – se 20/00479, 21/03002 og 24/04853. Sidstnævnte er instruktiv om, hvor lidt der skal til for et undersøgelsespåbud: et professionelt firma havde ved tagrensning spredt asbestholdigt slam til to naboejendomme og efterfølgende **frivilligt** ryddet synlige flager op. Nævnet stadfæstede alligevel et nyt undersøgelsespåbud, fordi visuel oprydning ikke kan erstatte kvantitative jordprøver til dokumentation af, at afskæringskriterierne er overholdt, og fordi undersøgelsen kun kostede ca. 14.000 kr. Klagerens argument om berettiget forventning – det første påbud var jo efterlevet – blev afvist, bl.a. fordi det tidligere påbud kun angik én ejendom.

Modsat i 21/00813, hvor nævnet ophævede og hjemviste Ishøj Kommunes afgørelse om **ikke** at meddele påbud efter højtryksrensning af et eternittag – kommunen havde ikke oplyst sagen tilstrækkeligt til at træffe en forsvarlig afgørelse. Prøvelsen går altså begge veje: nævnet efterprøver også ikke-påbud, jf. tillige **NMK-11-00175 (Nordfyn)**, hvor nævnet fastslog, at den generelle branchemæssige risiko ved autoværksteder ikke i sig selv kan begrunde den mistanke, § 40 kræver, når de udtagne jordprøver kun viste lettere forurening.

LOV

[Jordforureningsloven § 2, stk. 1](#)
[Jordforureningsloven § 40, stk. 1](#)
[Jordforureningsloven § 41, stk. 2-3](#)
[Miljøbeskyttelsesloven § 43](#)

PRAKSIS

Miljø- og Fødevareklagenævnet · Stadfæstelse af undersøgelsespåbud vedrørende asbestforurening efter tagrensning i Faaborg-Midtfyn	19.12.2025
Miljø- og Fødevareklagenævnet · Påbud om undersøgelse af jordforurening efter brand i teleskoplæsser stadfæstet med ændringer	25.04.2025
Miljø- og Fødevareklagenævnet · Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse om påbud vedrørende jordforurening med asbest	21.06.2024
Miljø- og Fødevareklagenævnet · Afgørelse om påbud efter højtryksrensning af eternittag ophævet og hjemvist grundet mangelfuld sagsoplysning	20.06.2024
Miljø- og Fødevareklagenævnet · Stadfæstelse med ændringer af påbud om undersøgelse af jordforurening i Syddjurs	14.06.2024
Miljø- og Fødevareklagenævnet · Ophævelse af påbud om fjernelse af asbest efter brand på naboejendom	13.06.2022
Miljø- og Fødevareklagenævnet · Ophævelse af påbud om undersøgelse af jordforurening forårsaget af hærværk	18.03.2021
Miljø- og Fødevareklagenævnet · Stadfæstelse af afgørelse om ikke at meddele påbud om forureningsundersøgelse efter jordforureningslovens § 40	17.07.2017

§ 6 Hvad Miljø- og Fødevareklagenævnet lægger vægt på: afgrænsning, risikovurdering og proportionalitet

Når adressat og tidspunkt er på plads, afgøres sagerne på **datagrundlaget**. Nævnet lægger gennemgående vægt på følgende:

- **Forureningen skal være afgrænset både horisontalt og vertikalt.** I [18/05196](#) ophævede nævnet et oprensningspåbud, fordi kommunen byggede på undersøgelser fra 2007-2008, hvor forureningens udbredelse sandsynligvis havde ændret sig betydeligt, og grundvandsforureningen aldrig var afgrænset. Uden en sikker afgrænsning kan hverken risiko, afværgemetode eller pris vurderes.
- **Restforurening kræver dokumentation med høj grad af sikkerhed.** I [25/00301](#) gengav nævnet sit eget krav fra hjemvisningen i december 2023: *"Efterladelse af en restforurening forudsætter, at restforureningen er sikkert afgrænset og at datagrundlaget muliggør en pålidelig risikovurdering heraf."*
- **JAGG-beregninger og konservative forudsætninger.** I [NMK-11-00176](#) ([Assens](#)) foretog nævnet egne supplerende beregninger, der viste, at den efterladte restforurening ville overskride grundvandskvalitetskriteriet med en faktor 147-572, og forkastede rådgiverens forudsætning om halvering af koncentrationen. I [23/11777](#) var overskridelsen en faktor 150 med risiko for fri fase, og i [20/13040](#) en faktor 752 i det primære magasin.
- **Fremtidig arealanvendelse tæller med.** I [23/11777](#) indgik et kommuneplanforslag om fremtidige sommerhuse i indeklimavurderingen; i [18/05237](#) og [20/13040](#) indgik risikoen ved fremtidig følsom anvendelse.
- **OSD-status er ikke afgørende.** Både [23/11777](#) og [20/13040](#) fastslår, at det ikke ændrer risikovurderingen, at arealet ligger uden for indvindingsopland eller uden for OSD – grundvandsbeskyttelsen omfatter alt grundvand.

Proportionalitetsprincippet er den bærende norm, og forarbejderne til § 41 udtrykker den direkte:

"Myndigheden skal således f.eks. være opmærksom på, at der er proportionalitet mellem omfanget og udgiften til den påbudte oprydning og omfanget og arten af den forurening og den forureningsfare, der konkret tilsigtes fjernet. Hvis afværgen af miljøproblemet eller risikoen kan foretages lige godt ved flere metoder, skal den billigste vælges."

Nævnet henviser konsekvent til Højesterets to ledende domme: **UFR 2005.2923H** (en restforurening kan som udgangspunkt ikke påbydes fjernet, hvis der er høj grad af sikkerhed for, at den hverken aktuelt eller fremtidigt indebærer en miljø- eller sundhedsmæssig risiko) og **UFR 2014.790H** (enhver risiko for skadelig påvirkning af grundvandet kan begrunde påbud, uanset om grundvandet anvendes til drikkevand).

Proportionalitetsvurderingen falder ud til begge sider. **Totaloprensning blev godkendt** i [20/13040](#) (maks. 5,3 mio. kr. inkl. retablering, ca. 5.800 liter olie efterladt i jorden), i [23/11777](#) (ca. 807.738 kr. mod delvis oprensning til ca. 234.168 kr.) og i [NMK-11-00176](#) (ca. 1.470.000 kr.). **Påbuddet blev derimod ophævet eller begrænset** i [18/05196](#), [nmk-11-00165](#), [18/05237](#) og [18/05058](#).

Nævnet lægger desuden vægt på **metodefrihed og faseopdeling**. I [20/09902](#) ændrede nævnet et vilkår om et "akkrediteret firma", fordi der ikke findes akkreditering til at udføre jord- og grundvandsundersøgelser – kravet blev omformuleret til et kompetent og uvildigt firma, mens analyserne skal udføres af et akkrediteret laboratorium. I [22/04695](#) blev vilkårene tilsvarende justeret. Endelig hjemviser nævnet, når kommunen ikke har oplyst sagen – således i [20/06720](#) om pesticidforurening efter en væltet marksprøjte. Og bliver påbuddet

uaktuelt, fordi en senere ejer frivilligt har oprenset, ophæver nævnet det uden videre – se [18/05194](#), hvor ejendommen efterfølgende udgik af kortlægning.

LOV	Jordforureningsloven § 40, stk. 1	Jordforureningsloven § 41, stk. 1	
PRAKSIS	Miljø- og Fødevareklagenævnet · Påbud om totaloprensning af olieforurening fra erhvervstank på campingplads stadfæstet – proportionalitetsprincippet ikke tilsidesat		11.02.2026
	Miljø- og Fødevareklagenævnet · Stadfæstelse af påbud om supplerende undersøgelser af olieforurening i Odense Kommune		21.08.2025
	Miljø- og Fødevareklagenævnet · Påbud om undersøgelse af jordforurening efter brand i teleskopplæsser stadfæstet med ændringer		25.04.2025
	Miljø- og Fødevareklagenævnet · Ophævelse og hjemvisning af påbud om undersøgelse af pesticidforurening efter væltet marksprøjte		17.09.2024
	Miljø- og Fødevareklagenævnet · Stadfæstelse af påbud om totaloprensning af olieforurening på erhvervsejendom i Vejen Kommune		30.08.2024
	Miljø- og Fødevareklagenævnet · Stadfæstelse med ændringer af påbud om undersøgelse af jordforurening i Syddjurs		14.06.2024
	Miljø- og Fødevareklagenævnet · Delvis medhold i klage over undersøgelsespåbud i sag om forurennet jord i Rødovre		08.09.2021
	Miljø- og Fødevareklagenævnet · Ophævelse af påbud om undersøgelse af jordforurening forårsaget af hærverk		18.03.2021
	Miljø- og Fødevareklagenævnet · Ophævelse og hjemvisning af påbud om oprensning af forurening i Syddjurs Kommune		02.02.2021
	Miljø- og Fødevareklagenævnet · Ophævelse af påbud om oprensning af forurennet jord på [adresse1]		08.10.2020
	Miljø- og Fødevareklagenævnet · Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse om undersøgelsespåbud efter jordforureningsloven		13.11.2017
	Miljø- og Fødevareklagenævnet · Stadfæstelse af påbud om oprensning af olieforurening		12.07.2017

Villaolietanke: den særlige ordning i § 48 og nævnets fortolkning af "umiddelbart"

§ 7

For olieforureninger fra små olietanke gælder en selvstændig og strengere ordning. Efter [§ 48, stk. 1](#) kan miljømyndigheden **uanset hvordan forureningen er sket** meddele ejeren af olietanken påbud om både undersøgelse (som omhandlet i § 40, stk. 1) og om at fjerne forureningen og genoprette den hidtidige tilstand. Adressatkredsen er efter [§ 48, stk. 3](#) ejere af olietanke under 6.000 liter, hvor mindst 50 % af det opvarmede areal anvendes til beboelse, og hvor anlægget har været eller kan have været anvendt **umiddelbart før** konstateringen af forureningen. Kun de egentlige force majeure-tilfælde er undtaget, jf. [§ 48, stk. 2](#) – brand og hærverk er altså ikke undtaget her som i § 41.

Miljøstyrelsens [vejledning nr. 2/2009 om undersøgelse og oprensning af forurening fra villaolietanke](#) er den tætte fortolkningsramme, og nævnet henviser rutinemæssigt til den. Vejledningen fastslår, at proportionalitetsprincippet rummer to undtagelser fra genopretningsprincippet: omkostningerne skal være **nødvendige**, og de skal stå **i et rimeligt forhold** til den miljø- eller sundhedsmæssige gevinst. Vejledningen gengiver desuden det udgangspunkt, at det ikke uden videre kan forudsættes, at huse består uændrede i mere end 20-30 år frem, og at garager, udhuse, udestuer og belægnings som udgangspunkt bør anses som midlertidige – hvilket får direkte betydning for, hvor meget forurening der må efterlades under en bygning.

"Umiddelbart" fortolkes funktionelt. I [23/08829](#) var en tank afmonteret dagen før, olieleverandøren påfyldte 736 liter via en uafproppet studs. Forsikringsselskabet gjorde gældende, at tanken de facto var taget ud af brug. Nævnet stadfæstede påbuddet:

"Ordet 'umiddelbart' skal derfor forstås således, at tanken skal have været funktionsdygtig op til tidspunktet for en pludselig skades indtræden... Selv om en tank i en periode ikke har været anvendt, uden at denne dog er taget varigt ud af brug, og derfor ikke er sløffet efter de gældende regler, vil den således være omfattet."

Nævnet henviste til vejledningen og til fast praksis, hvorefter en periode på op til ca. **6 måneder** efter, at tanken er taget ud af brug, anses som rimeligt kriterium. Modsæt i [18/05286](#), hvor den nedgravede tank, der med overvejende sandsynlighed var kilden, var taget ud af drift i 1982 og sløffet i 2005, mens forureningen først blev konstateret i 2013 – betingelsen var ikke opfyldt, og hverken § 40, § 41 eller § 48 kunne bruges.

Grænsen for reetableringspligten. [21/00812](#) er den mest vidtgående afgørelse: Svendborg Kommune påbød nedrivning af beboelse og garage samt total afgravning, fordi denne "Løsning A" var ca. 1.098.774 kr. billigere end at bevare huset. Grundejeren krævede reetablering af boligbygningen efter [§ 48, stk. 4](#). Nævnet afviste:

Miljø- og Fødevareklagenævnets vurdering, at jordforureningslovens § 48, stk. 4 – i lyset af lovens forarbejder og formålet med bestemmelsen – må fortolkes således, at der i et påbud om oprensning efter § 48, stk. 1, kun skal fastsættes pligt til reetablering af ejendommen, herunder bygninger, der nedrives som følge af påbuddets efterlevelse, i de tilfælde, hvor påbudsadressaten ikke selv ejer ejendommen.

Nævnet understregede samtidig, at loven administreres ud fra offentligretlige miljø- og sundhedsmæssige hensyn, mens civilretlige erstatningsspørgsmål – tabt ejendomsværdi, genopførelse af bolig – hører hjemme ved de almindelige domstole og ligger uden for nævnets kompetence. Endelig viser **NMK-11-00136 (Morsø)**, hvor langt nævnets egen tekniske prøvelse går: nævnet graddagskorrigerede selv fire fyringsårs olieforbrug for at påvise et overforbrug, der understøttede, at en sugeledning var kilden, og fandt undersøgelsesomkostninger under 75.000 kr. klart proportionale.

LOV	Jordforureningsloven § 48, stk. 1-4	Jordforureningsloven § 49	
PRAKSIS	Miljø- og Fødevareklagenævnet · Stadfæstelse af påbud om undersøgelse af olieforurening efter uheld ved frakoblet olietank 21.08.2025		
	Miljø- og Fødevareklagenævnet · Stadfæstelse af påbud om oprensning af olieforurening og nedrivning af beboelsesejendom i Svendborg 12.12.2024		
	Miljø- og Fødevareklagenævnet · Klage over afgørelse om ikke at meddele påbud om undersøgelse og oprensning af jordforurening 03.05.2022		
	Miljø- og Fødevareklagenævnet · Stadfæstelse af påbud om yderligere undersøgelse af forurening fra villaolietank 17.07.2017		
	Miljø- og Fødevareklagenævnet · Ophævelse af påbud om oprensning af olieforurening - Holbæk Kommune 12.07.2017		

Sagsgang ved Miljø- og Fødevareklagenævnet: klageadgang, § 8 prøvelsesomfang, gebyr og frister

Klageadgang og indgivelse. Kommunalbestyrelsens og regionsrådets afgørelser efter loven kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. [§ 77, stk. 1, nr. 1](#), medmindre andet fremgår af lovens øvrige bestemmelser – det er netop forbeholdet, § 16 og § 67, stk. 3, udfylder. Klagen indgives skriftligt til **førsteinstansen** ved digital

selvbetjening, jf. § 77, stk. 3, og myndigheden skal som udgangspunkt ikke senere end 3 uger efter klagefristens udløb videregende klagen med sagens akter og sin udtalelse. Parterne har herefter 3 uger til bemærkninger, jf. § 77, stk. 4. Bemærk, at der verserer en endnu ikke konsolideret konsekvensændring af § 77, stk. 2, om henvisningen til nævnets læge afdeling, vedtaget ved **lov af 22. juni 2022 om ændring af museumsloven, lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet og forskellige andre love** med ikrafttræden 1. juli 2022.

Begrænset prøvelse. Nævnet anvender rutinemæssigt **lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet § 11, stk. 1** til at begrænse prøvelsen til de påklagede forhold og efter stk. 2 til de væsentligste forhold. I 20/13040 blev prøvelsen begrænset til ansvaret og proportionaliteten; i 21/00812 til afgrænsningen og reetableringspligten; i 23/14603 alene til forurenerstatus. Nævnet inddrager dog af egen drift grundlæggende forvaltningsretlige grundsætninger – i 24-04629 begrænsede nævnet sig netop til **hjemmelsgrundlaget** og ophævede påbuddet på det punkt alene. En meget stor del af jordforureningssagerne afgøres af **formanden på nævnets vegne**, jf. § 8.

Gebyr. Klagegebyret tilbagebetales, når klagen fører til ophævelse, hjemvisning eller helt eller delvist medhold – se f.eks. 18/05194, 18/05196, 20/00549, 18/05237 og 24-04629. Stadfæstes påbuddet, tilbagebetales gebyret ikke – 20/13040, 23/11777, 24/04853. Interessant nok blev gebyret tilbagebetalt i 20/09902 og 22/04695, fordi vilkårene blev ændret.

Opsættende virkning og nye frister. Klage har som udgangspunkt opsættende virkning på påbud; i 20/13040 afviste nævnet ved særskilt afgørelse af 15. juni 2021 at ophæve den opsættende virkning. Da nævnets sagsbehandlingstid ofte er flere år – i 20/13040 fra 2020 til 2024, i 20/09141 fra 2020 til 2025 – pålægger nævnet konsekvent kommunen at fastsætte en **ny frist** for påbuddets efterkommelse.

Endelighed og domstolsprøvelse. Nævnets afgørelser er endelige i det administrative system, jf. **lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet § 17, stk. 1**. Søgsmål skal anlægges inden **12 måneder** efter, at afgørelsen er meddelt, jf. **jordforureningslovens § 87, stk. 1**.

Passivitet og forældelse. Nævnet fastslog i NMK-11-00165, at forældelseslovens § 1 ikke finder anvendelse, fordi adgangen til at meddele påbud efter § 40 ikke er en fordring. Til gengæld gælder almindelige forvaltningsretlige passivitetsbetragtninger – forarbejderne til § 41 udtaler:

Derimod gælder almindelige forvaltningsretlige regler, hvorefter miljømyndighederne efter passivitetsbetragtninger og indrettelsessynspunkter kan være afskåret fra at meddele påbud. Miljømyndighederne skal således reagere inden for en rimelig tid, når de får kendskab til en forurening, der kunne påbydes opryddet.

I praksis er tærsklen dog høj. I 25/00301 afviste nævnet et passivitetsanbringende, fordi der havde været løbende og betydelig korrespondance og flere påklager og domstolssager, så intet kunne skabe en **berettiget** forventning hos adressaten om, at sagen var afsluttet – og fordi den almene interesse i at forebygge ukontrolleret oliespredning vejede tungere end ønsket om procesfred. Samme resultat i NMK-11-00165, hvor klageren var orienteret allerede i 2012-2013.

LOV

Jordforureningsloven § 77, stk. 1, 3-4

Jordforureningsloven § 87, stk. 1

Lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet § 8

Lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet § 11, stk. 1-2

Lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet § 17, stk. 1

PRAKSIS

Miljø- og Fødevareklagenævnet · Miljø- og Fødevareklagenævnet ophæver undersøgelsespåbud efter jordforureningslovens § 40 ved ulovlig jordtilførsel til tidligere råstofgrav

15.06.2026

Miljø- og Fødevareklagenævnet · Påbud om totaloprensning af olieforurening fra erhvervstank på campingplads stadfæstet – proportionalitetsprincippet ikke tilsidesat

11.02.2026

Miljø- og Fødevareklagenævnet · Stadfæstelse af undersøgelsespåbud vedrørende asbestforurening efter tagrensning i Faaborg-Midtfyn	19.12.2025
Miljø- og Fødevareklagenævnet · Ophævelse af undersøgelsespåbud efter dieselspild fra leaset sættevogn	21.08.2025
Miljø- og Fødevareklagenævnet · Stadfæstelse af påbud om supplerende undersøgelser af olieforurening i Odense Kommune	21.08.2025
Miljø- og Fødevareklagenævnet · Påbud om undersøgelse af jordforurening efter brand i teleskoplæsser stadfæstet med ændringer	25.04.2025
Miljø- og Fødevareklagenævnet · Stadfæstelse af afgørelse om ikke at meddele påbud om undersøgelse og oprensning af forurenet grund i Løkken	03.02.2025
Miljø- og Fødevareklagenævnet · Stadfæstelse af påbud om oprensning af olieforurening og nedrivning af beboelsesejendom i Svendborg	12.12.2024
Miljø- og Fødevareklagenævnet · Stadfæstelse af påbud om totaloprensning af olieforurening på erhvervsjendom i Vejen Kommune	30.08.2024
Miljø- og Fødevareklagenævnet · Stadfæstelse med ændringer af påbud om undersøgelse af jordforurening i Syddjurs	14.06.2024
Miljø- og Fødevareklagenævnet · Delvis medhold i klage over undersøgelsespåbud i sag om forurenet jord i Rødovre	08.09.2021
Miljø- og Fødevareklagenævnet · Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse om ophævelse af undersøgelsespåbud vedrørende olieforurening i Sønderborg Kommune	01.03.2021
Miljø- og Fødevareklagenævnet · Ophævelse og hjemvisning af påbud om oprensning af forurening i Syddjurs Kommune	02.02.2021
Miljø- og Fødevareklagenævnet · Ophævelse af påbud om oprensning af forurenet jord på [adresse1]	08.10.2020
Miljø- og Fødevareklagenævnet · Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse om undersøgelsespåbud efter jordforureningsloven	13.11.2017

Sammenhængen med domstolspraksis – Østre Landsrets asbestdom og Højesterets rammer

§ 9

Nævnets afgørelser indbringes efter § 87, stk. 1 for domstolene, og domstolene har både bekræftet og præciseret nævnets linje.

Østre Landsret stadfæstede nævnets asbestlinje. Roskilde Kommune indbragte nævnets afgørelse [20/00479](#) – ophævelse af et påbud om fjernelse af asbestholdigt affald, der ved en brand på en naboejendom var spredt til klagerens grund – for domstolene. I [BS-9090/2023-OLR](#) af 26. august 2025 frifandt landsretten nævnet. For de **befæstede arealer** fandt landsretten, at [miljøbeskyttelseslovens §§ 43 og 46](#) principielt gør den til enhver tid værende grundejer ansvarlig for affald på ejendommen, men at lovgiver har tilsigtet et *strengt, men ikke i alle tilfælde ubetinget* ansvarsgrundlag, og at det må overlades til myndigheder og domstole at foretage en konkret afgrænsning. Under de konkrete omstændigheder – branden kunne ikke bebrejdes grundejeren, grundejeren havde frivilligt iværksat oprydning, og påbuddet var forbundet med betydelige omkostninger – fandtes der ikke **"tilstrækkelig sikker hjemmel"** i miljøbeskyttelsesloven. For de **ubefæstede arealer** tiltrådte landsretten nævnets vurdering af, at asbeststøv og -fragmenter vasket ned i det øverste jordlag udgør en jordforurening efter [§ 2](#) – nævnets flertal havde henvist til Højesterets praksis i [U.2011.465H](#) (Slagger-sagen) – men at der da forureningen skyldtes en brand uden grundejerens uforsvarlige adfærd ikke var hjemmel til påbud efter [§ 41, stk. 2, jf. stk. 3, nr. 2](#). Landsretten bemærkede afslutningsvis, at eventuelle uhensigtsmæssigheder for kommunernes administration måtte løses af lovgivningsmagten. Dommen bekræfter dermed både nævnets *lex specialis*-synspunkt (§ 41 går forud for miljøbeskyttelseslovens § 46) og dets krav om klar hjemmel for objektivi grundejeransvar.

Højesteret om nævnets prøvelsesret. I [BS 6-678/2016](#) blev det gjort gældende, at nævnet havde overtrådt sin prøvelsesret ved at begrænse behandlingen af sagen; nævnet blev frifundet, og afgørelsen stadfæstet. Sagen understøtter, at nævnets rutinemæssige prøvelsesbegrænsning efter § 11 i lov om Miljø- og Fødevarerklagenævnet er lovlig.

Højesteret om kommunens oplysningsansvar over for købere. I [Sag 92/2010](#) frifandt Højesteret Mariagerfjord Kommune for erstatningsansvar over for en køber, selv om kommunen i et ejendomsoplysningsskema havde oplyst, at der ikke var en igangværende miljøsag, trods en olieforurening konstateret i 1992. Højesteret fandt ikke, at kommunen havde en generel undersøgelsespligt i den sammenhæng. Dommen markerer, at kortlægnings- og oplysningssystemet ikke i sig selv skaber et erstatningsretligt sikkerhedsnet for erhververe.

Sælgers loyale oplysningspligt. Hvor det offentligretlige påbudsspor ender, begynder det civilretlige. I [BS-1780/2012-VLR](#) fandt Vestre Landsret, at en sælger havde tilsidesat sin oplysningspligt ved ikke at oplyse køberne om gennemførte jordprøver, og tilkendte erstatning for oprydningsomkostninger. Tilsvarende i [BS-428/2011-ESB](#), hvor Retten i Esbjerg tilkendte det fulde krav, fordi sælgeren ved salget havde undladt at oplyse om kendt eller begrundet mistanke om forurening. Netop dette spor er relevant, når nævnet – som i [20/13040](#) og [21/00812](#) – henviser påbudsadressaten til at søge sit tab dækket efter almindelige erstatningsretlige regler.

Myndighedens selvhjælpshandling. [B-2031-95](#) fra Østre Landsret viser den yderste konsekvens: Herlev Kommune fik medhold i, at dens beslutning om at iværksætte selvhjælpshandlinger efter konstateret jord- og grundvandsforurening var berettiget, og den ene sagsøgte blev dømt til at godtgøre en væsentlig del af kommunens udgifter til kortlægning og afværgeforanstaltninger.

LOV

[Jordforureningsloven § 2](#)[Jordforureningsloven § 41, stk. 2-3](#)[Jordforureningsloven § 87, stk. 1](#)[Miljøbeskyttelsesloven § 43](#)[Miljøbeskyttelsesloven § 46](#)PRAKSIS **Højesteret** · Miljø- og Fødevarerklagenævnets prøvelsesret og ulovlig regulering af vandløb

19.05.2021

Højesteret · Mariagerfjord Kommunes erstatningsansvar for besvarelse af ejendomsoplysningsskema vedrørende jordforurening	20.06.2012
Landsretten · Landsretten fandt ikke hjemmel til kommunalt påbud om fjernelse af asbest efter brand	26.08.2025
Landsretten · Sælgers oplysningspligt ved jordforurening - erstatning for oprydningsomkostninger	11.10.2013
Landsretten · Sag om erstatningskrav for afværgeforanstaltninger efter forurening af grundvand	12.05.1999
Byretten · Sag om erstatning for jordforurening ved ejendomskøb	26.06.2012
Miljø- og Fødevareklagenævnet · Stadfæstelse af påbud om oprensning af olieforurening og nedrivning af beboelsesejendom i Svendborg	12.12.2024
Miljø- og Fødevareklagenævnet · Stadfæstelse af påbud om totaloprensning af olieforurening på erhvervsjendom i Vejen Kommune	30.08.2024
Miljø- og Fødevareklagenævnet · Ophævelse af påbud om fjernelse af asbest efter brand på naboejendom	13.06.2022

§ 10 Afgrænsning til beslægtede praksisområder

Oversigten dækker kortlægning og påbud efter jordforureningsloven. Følgende beslægtede emner behandles selvstændigt:

- **Miljøgodkendelse af listevirksomhed** efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 5 behandles i [miljøgodkendelse](#). Bemærk dog snitfladen: efter [godkendelsesbekendtgørelsens bilag 7](#) skal en **basistilstandsrapport** bl.a. bygge på oplysninger fra kortlægning på vidensniveau 1, og grundlaget for en V2-kortlægning kan indgå i rapporten.
- **Strafansvar for ulovlig forurening** – bøder, virksomhedsansvar og konfiskation – behandles i [miljøesager-strafferet](#). Manglende efterkommelse af påbud efter jordforureningsloven er strafbelagt.
- **Affaldshåndtering og jordflytning** som selvstændigt emne behandles under [affald-klassificering-anvisning](#). Grænsen er ikke skarp i praksis: i [20/00479](#) fastslog nævnet, at det ikke havde kompetence til at behandle klagepunkter om, hvorvidt et stof er affald eller farligt affald, da dette henhører under Ankestyrelsen.
- **Proportionalitetsprincippet generelt** behandles i [proportionalitetsprincippet-forvaltning](#). Her er princippet kun behandlet i sin jordforureningsretlige udformning.

PRAKSIS	Miljø- og Fødevareklagenævnet · Ophævelse af påbud om fjernelse af asbest efter brand på naboejendom	13.06.2022
---------	---	------------

§ 11 Sammenfatning: seks bærende linjer i nævnets praksis

1. Kortlægningen er uden for nævnets rækkevidde. Regionens afgørelser om V1- og V2-kortlægning, nuancering efter [§ 12 a](#) og kommunens § 8-tilladelser ligger alle i lovens kapitel 2 og kan efter [§ 16](#) ikke påklages. Nævnets rolle begynder først, når kortlægningen har udløst en påbudsvurdering. Den, der vil anfægte en kortlægning eller en § 8-tilladelse, skal derfor til domstolene inden 12 måneder, jf. [§ 87, stk. 1](#) – eller til Ankestyrelsen, hvis klagen reelt angår tilsynet.

2. Ansvar er ubetinget, men adressatkredsen er snæver. Driftsherreansvaret efter [§ 41, stk. 3, nr. 1](#) kræver ingen culpa, men det kræver faktisk drift eller anvendelse af det anlæg, forureningen hidrører fra. Ejerskab, leje, udleje og leasing er ikke nok. Uden for erhvervsmæssig drift må myndigheden løfte bevisbyrden for uforsvarlig adfærd efter nr. 2.

3. Datoerne afgør sagerne. Ophørt udledning før 1. januar 1992 lukker både § 40 og § 41. Til undersøgelsespåbud er det nok, at en del af forureningen ligger efter 1992; til oprensningspåbud skal den væsentligste del ligge efter 1. januar 2001, jf. § 42. Og kan 2001-kravet på forhånd ikke opfyldes, er selv undersøgelsespåbuddet uproportionalt.

4. Brand og hærværk beskytter mod oprensning – men ikke mod undersøgelse, og ikke mod ansvar for det, der sker bagefter. Undtagelsen i § 41, stk. 2 angår oprensningspåbud; undersøgelsespåbud efter § 40 kan meddeles uanset hvordan forureningen er sket. Og nedgravning, afbrænding eller mangelfuld håndtering af brandaffald er selvstændigt ansvarspådragende.

5. Dokumentation er det reelle bevistema. Nævnet stiller høje krav til horisontal og vertikal afgrænsning, til aktualiteten af data, til risikoberegninger og til, at en restforurening kun kan efterlades, når der er høj grad af sikkerhed for, at den hverken aktuelt eller fremtidigt indebærer en risiko. Er datagrundlaget for gammelt eller for tyndt, ophæves og hjemvises påbuddet – uanset hvor alvorlig forureningen er.

6. Domstolene har bekræftet linjen. Østre Landsret stadfæstede i 2025 nævnets ophævelse af asbestpåbuddet efter brand og krævede "tilstrækkelig sikker hjemmel" for objektivt grundejeransvar; Højesterets domme UfR 2005.2923H og UfR 2014.790H sætter fortsat de yderste rammer for henholdsvis restforurening og grundvandsbeskyttelse.

LOV	Jordforureningsloven § 12a	Jordforureningsloven § 16	Jordforureningsloven § 41, stk. 2-3
	Jordforureningsloven § 42	Jordforureningsloven § 87, stk. 1	
PRAKSIS	Landsretten · Landsretten fandt ikke hjemmel til kommunalt påbud om fjernelse af asbest efter brand 26.08.2025 Miljø- og Fødevareklagenævnet · Ophævelse af undersøgelsespåbud efter dieselspild fra leaset sættevogn 21.08.2025 Miljø- og Fødevareklagenævnet · Stadfæstelse af afgørelse om ikke at meddele påbud om undersøgelse og oprensning af forurenet grund i Løkken 03.02.2025 Miljø- og Fødevareklagenævnet · Stadfæstelse af påbud om totaloprensning af olieforurening på erhvervsjendom i Vejen Kommune 30.08.2024 Miljø- og Fødevareklagenævnet · Ophævelse af påbud om fjernelse af asbest efter brand på naboejendom 13.06.2022 Miljø- og Fødevareklagenævnet · Ophævelse og hjemvisning af påbud om oprensning af forurening i Syddjurs Kommune 02.02.2021		

REFERENCE Lovgrundlag

8 paragraffer

Jordforureningsloven § 5	Jordforureningsloven § 8
Jordforureningsloven § 16	Jordforureningsloven § 40 stk. 1-2
Jordforureningsloven § 41 stk. 1-4	Jordforureningsloven § 42
Jordforureningsloven § 48 stk. 1	Jordforureningsloven § 77 stk. 1

MATERIALE Citerede afgørelser

41 afgørelser

HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS

2

19.05.2021	Miljø- og Fødevareklagenævnets prøvelsesret og ulovlig regulering af vandløb	bs-27971-2020-hjr
20.06.2012	Mariagerfjord Kommunes erstatningsansvar for besvarelse af ejendomsoplysningskema vedrørende jordforurening	92-2010

LANDSRETTEEN · ANKEINSTANS

3

26.08.2025	Landsretten fandt ikke hjemmel til kommunalt påbud om fjernelse af asbest efter brand	9972-11667
11.10.2013	Sælgers oplysningspligt ved jordforurening - erstatning for oprydningssomkostninger	2080-2482
12.05.1999	Sag om erstatningskrav for afværgeforanstaltninger efter forurening af grundvand	5441-6524

BYRETTEEN · FØRSTE INSTANS

1

26.06.2012	Sag om erstatning for jordforurening ved ejendomskøb	2043-2444
------------	--	-----------

MILJØ- OG FØDEVAREKLAGENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS

34

15.06.2026	Miljø- og Fødevareklagenævnet ophæver undersøgelsespåbud efter jordforureningslovens § 40 ved ulovlig jordtilførsel til tidligere råstofgrav	24-04629
11.02.2026	Påbud om totaloprensning af olieforurening fra erhvervstank på campingplads stadfæstet – proportionalitetsprincippet ikke tilsidesat	23/11777
19.12.2025	Stadfæstelse af undersøgelsespåbud vedrørende asbestforurening efter tagrensning i Faaborg-Midtfyn	24/04853
31.10.2025	Afvisning af klage over kommunalt påbud om reetablering af fast belægning på forurennet grund	25/07468
21.08.2025	Stadfæstelse af påbud om undersøgelse af olieforurening efter uheld ved frakoblet olietank	23/08829
21.08.2025	Ophævelse af undersøgelsespåbud efter dieselspild fra leaset sættevogn	23/14603
21.08.2025	Stadfæstelse af påbud om supplerende undersøgelser af olieforurening i Odense Kommune	25/00301
21.07.2025	Ophævelse og hjemvisning i sag om påbud om undersøgelse af jordforurening fra villaolietank	23/06878
25.04.2025	Påbud om undersøgelse af jordforurening efter brand i teleskoplæsser stadfæstet med ændringer	22/04695
03.02.2025	Stadfæstelse af afgørelse om ikke at meddele påbud om undersøgelse og oprensning af forurennet grund i Løkken	20/09141
12.12.2024	Stadfæstelse af påbud om oprensning af olieforurening og nedrivning af beboelsesejendom i Svendborg	21/00812
28.11.2024	Stadfæstelse af afslag på dispensation til tilførsel af jord til råstofgrav ved Tjele	20/07054
17.09.2024	Ophævelse og hjemvisning af påbud om undersøgelse af pesticidforurening efter væltet marksprøjte	20/06720

30.08.2024	Stadfæstelse af påbud om totaloprensning af olieforurening på erhvervsejendom i Vejen Kommune	20/13040
28.08.2024	Stadfæstelse af påbud til virksomhed om undersøgelse af olieforurening på erhvervsejendom i Kolding	20/12341
02.07.2024	Afvisning af klage over motortræf på forurennet grund i Roskilde grundet manglende klageadgang	24/05730
21.06.2024	Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse om påbud vedrørende jordforurening med asbest	21/03002
20.06.2024	Afgørelse om påbud efter højtryksrensning af eternittag ophævet og hjemvist grundet mangelfuld sagsoplysning	21/00813
14.06.2024	Stadfæstelse med ændringer af påbud om undersøgelse af jordforurening i Syddjurs	20/09902
28.09.2023	Miljø- og Fødevareklagenævnets afvisning af klage vedrørende tilladelse til boligbyggeri på forurennet grund	23/09304
13.06.2022	Ophævelse af påbud om fjernelse af asbest efter brand på naboejendom	20/00479
03.05.2022	Klage over afgørelse om ikke at meddele påbud om undersøgelse og oprensning af jordforurening	18/05286
08.09.2021	Delvis medhold i klage over undersøgelsespåbud i sag om forurennet jord i Rødovre	18/05237
18.03.2021	Ophævelse af påbud om undersøgelse af jordforurening forårsaget af hærværk	18/05058
01.03.2021	Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse om ophævelse af undersøgelsespåbud vedrørende olieforurening i Sønderborg Kommune	20/00549
02.02.2021	Ophævelse og hjemvisning af påbud om oprensning af forurening i Syddjurs Kommune	18/05196
08.10.2020	Ophævelse af påbud om oprensning af forurennet jord på [adresse1]	18/05194
12.09.2019	Miljø- og Fødevareklagenævnets afvisning af klage over delvist afslag på aktindsigt i jordforureningssag	19/02811
13.11.2017	Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse om undersøgelsespåbud efter jordforureningsloven	NMK-11-00165
17.07.2017	Stadfæstelse af påbud om yderligere undersøgelse af forurening fra villaolietank	NMK-11-00136
17.07.2017	Stadfæstelse af afgørelse om ikke at meddele påbud om forureningsundersøgelse efter jordforureningslovens § 40	NMK-11-00175
12.07.2017	Ophævelse af påbud om oprensning af olieforurening - Holbæk Kommune	NMK-11-00142
12.07.2017	Stadfæstelse af afgørelse om ikke at meddele påbud om undersøgelse eller oprensning af jordforurening	NMK-11-00160
12.07.2017	Stadfæstelse af påbud om oprensning af olieforurening	NMK-11-00176

07.12.2022	Kontrolafgift fastholdt trods tastefejl og påstand om mangelfuld skiltning ved DSB Roskilde	park-2482
------------	---	-----------
